

castells

Colles Castelleres de Catalunya

**INFORME DE SINISTRALITAT
CASTELLERA**

TEMPORADA 2024

© Juliol 2025 | Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya

Àrea mèdica i de salut de la CCCC amb la col·laboració del grup de Foment de la ciència i la salut en el món casteller.

ÍNDEX

1. INFORMACIÓ PRELIMINAR

La informació utilitzada per a la realització d'aquest informe procedeix de la Base de dades de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya (CCCC) - Colla Jove Xiquets de Tarragona temporada 2024, de la base de dades de sinistralitat de la CCCC (temporada 2024) i dels informes de sinistralitat de les temporades 2019 fins a 2023.

Cal esmentar que les dades de sinistralitat (lesions) que es reporten i analitzen el present informe es basen en els sinistres declarats per part de les persones responsables de les colles castelleres a través de la plataforma de notificació de sinistres de la CCCC que permet accedir als serveis de l'assegurança col·lectiva d'Allianz. Queden excloses, per tant, aquelles lesions que s'han atès utilitzant altres recursos sanitaris (mútues privades, atenció exclusiva per part dels equips sanitaris de les pròpies colles, atenció exclusiva per part del dispositiu sanitari a plaça sense necessitat d'un seguiment posterior, etc.) de les quals la CCCC no en té constància.

Enguany, s'ha incrementat la qualitat de les dades tot revisant individualment els diagnòstics finals de les lesions declarades per part de les colles, i corregint les discrepàncies detectades entre el diagnòstic registrat al formulari de declaració de sinistres i el diagnòstic codificat a l'informe mèdic adjunt a la declaració.

Pel que fa a les colles incloses dins de l'informe, aquestes queden distribuïdes de la següent manera en funció de la seva categoria en acabar l'any 2024:

- 30 colles de 6
- 22 colles de 7
- 24 colles de 8
- 6 colles de 9
- 6 colles de Gamma Extra
- 12 colles Universitàries

A més cal afegir:

- 7 colles no en actiu¹

2. ÍNDEX DE CAIGUDES

La temporada castellera 2024 s'ha tancat amb un total d'11.325 castells realitzats, 87 castells més que la temporada 2023. Si d'aquests traiem els pilars de 4, durant la temporada 2024 s'han realitzat un total de 6.343 castells (168 castells més respecte del 2023, el que suposa un increment d'un 2,7%). Si els agrupem per nombre de pisos (excloent pilars de cinc i inferiors), la proporció quedaria de la següent manera:

¹ Es tracta de colles o bé dissoltes o bé que no han tingut activitat durant el 2024 però que mencionem perquè les seves dades de caigudes i/o sinistralitat estan incloses en gràfiques comparatives d'anys anteriors al 2024.

- Castells de 6: 2.126 (39,82%)
- Castells de 7: 2.076 (38,88%)
- Castells de 8: 814 (15,25%)
- Castells de 9: 203 (3,8%)
- Castells de gamma extra: 120 (2,25%)

Tot i ser dades globalment força similars a la temporada anterior, destaca l'increment d'un 23% (+154) en castells de 8 pisos intentats i d'un 50% (+40) en castells de GE.

Respecte a les caigudes (Taula 1), i sense comptar els pilars de 5 i estructures inferiors, l'any 2024 tanca amb un 3,5% de castells caiguts, el que suposa 39 castells més caiguts (carregats + intents) que l'any 2023, que va tancar amb un 2,9% de caigudes.

Taula 1. Castells descarregats, carregats, intents i intents desmuntats l'any 2024 desglossats per categoria de castell (no inclou pilars de 4).

	Descarregats	Carregats	Intents	Intents Desmuntats
Castells de 6	2.847	44	21	309
Castells de 7	1.859	35	22	170
Castells de 8	851	49	10	96
Castells de 9	166	6	4	27
Castells de GE	66	23	5	17
TOTAL (N)	5.789	157	62	619
Percentatge	87,35%	2,37%	0,94%	9,34%

3. SINISTRES

3.1. Evolució respecte anys anteriors

La temporada 2024 s'ha tancat amb un total de 540 sinistres declarats, 136 més que el 2023. Tot i que el nombre total de castells realitzats al 2024 no ha variat substancialment respecte a l'any anterior.

Aquest és el segon any amb més sinistres des de 2018 (que va tancar amb 567 comunicats de sinistre). No obstant, si ho mesurem en percentatges, el 2024 ha estat l'any amb més sinistres per castells intentats (3.7%).

En les següents gràfiques (Figura 1 i 2), es pot observar l'evolució dels sinistres declarats des del 2018 (comptant assajos i actuacions), així com l'evolució de la raó de castells intentats per sinistre declarat en actuació/diada. A mode d'exemple, per a entendre millor aquest últim indicador, es podria dir que al 2024 hi ha hagut aproximadament un sinistre per cada 25 castells intentats.

Figura 1: Evolució de sinistres anuals declarats.

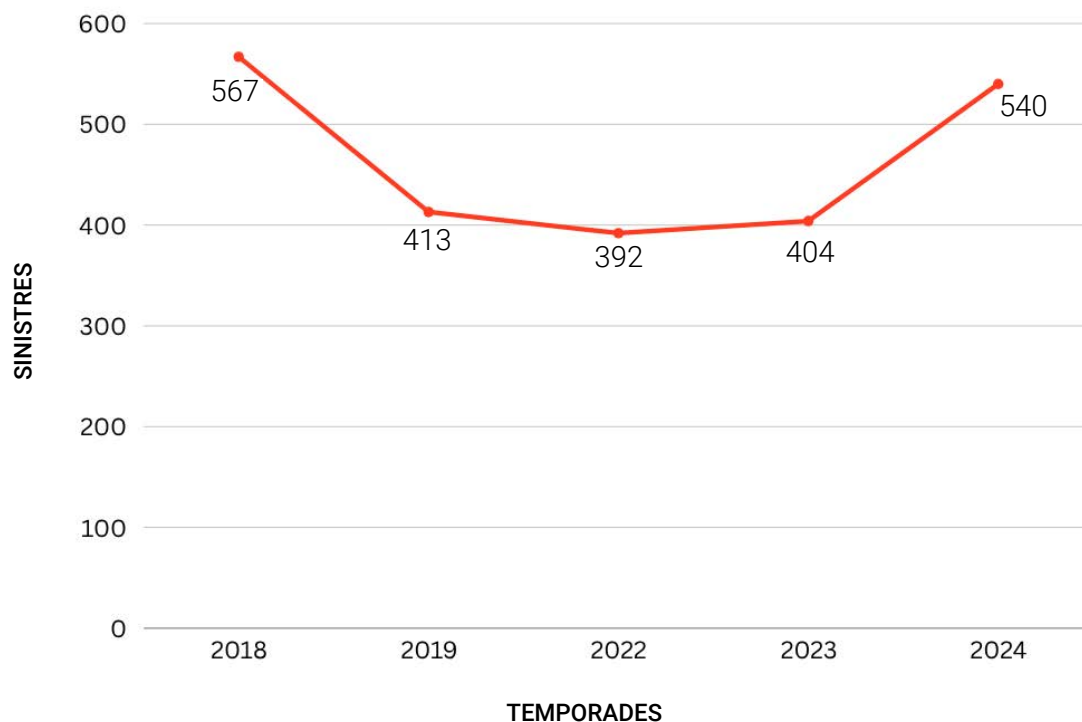
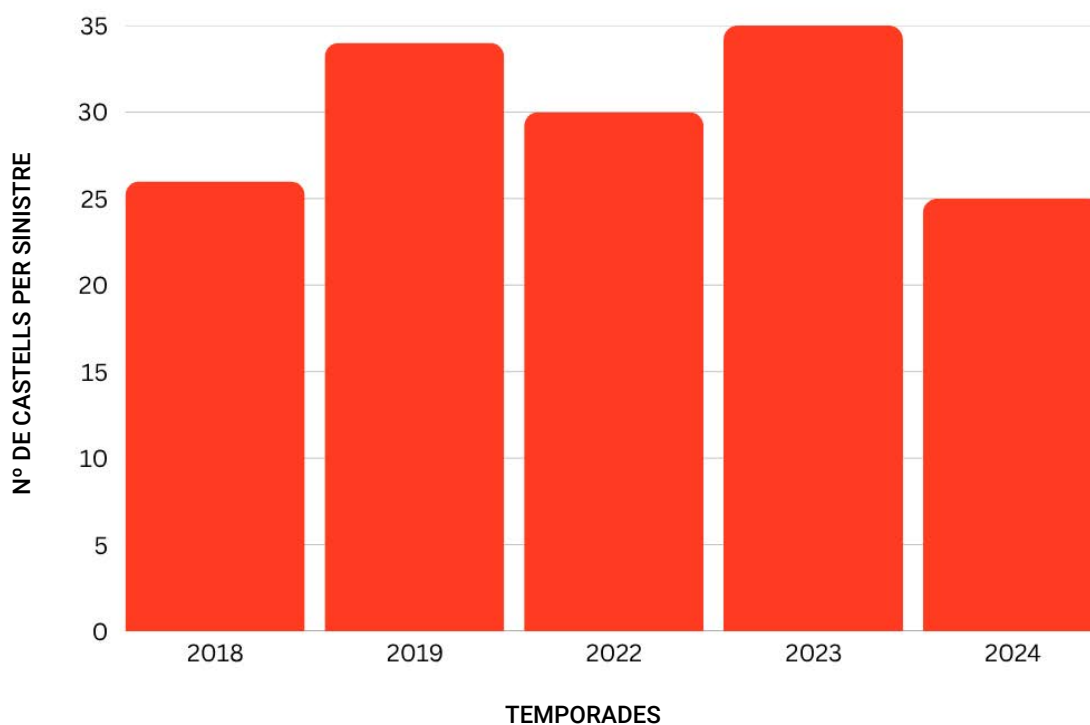

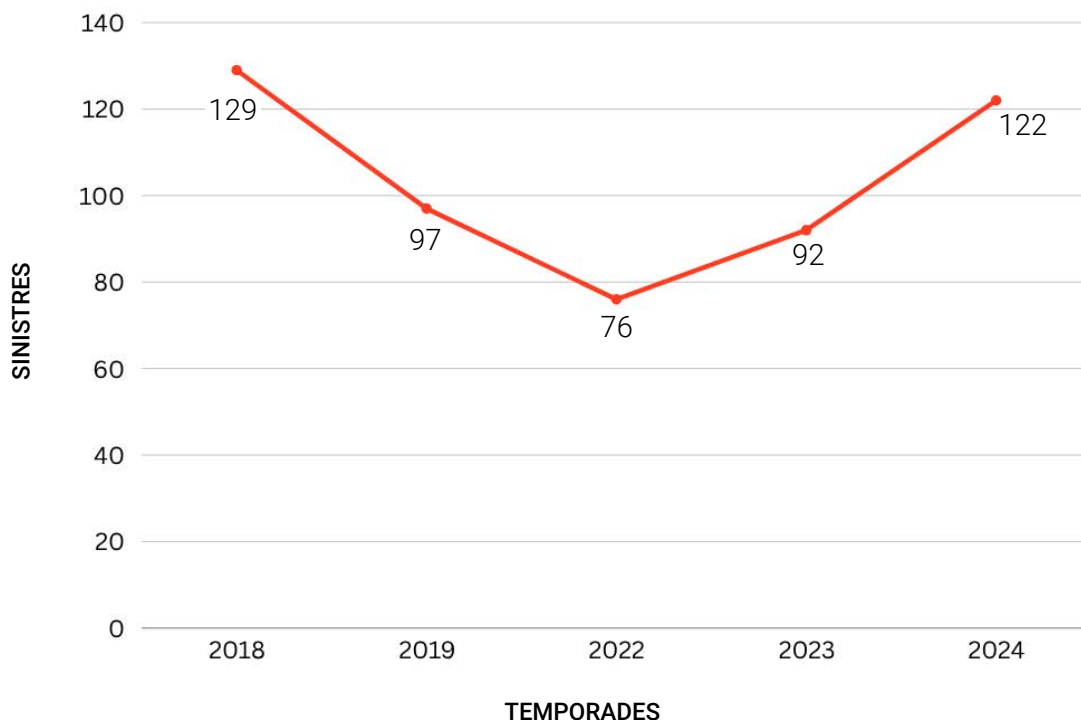
Figura 2: Evolució de la raó de castells intentats en actuació per sinistre declarat.

3.2 Sinistres segons assaig o actuació, i sinistres per caiguda a terra

Dels 540 sinistres declarats aquesta temporada, 418 van tenir lloc durant una actuació o diada casteller (77,4%), mentre que 122 van passar durant l'assaig (22,6%). Si ens fixem a percentualment no s'hi observen gaires diferències respecte a la temporada 2023, on un 22,8% dels sinistres declarats van ser en assaig. En canvi, si ho analitzem els nombres absoluts, veiem que hi ha hagut un augment del 32,6% de sinistres declarats per caiguda o lesió durant l'assaig.

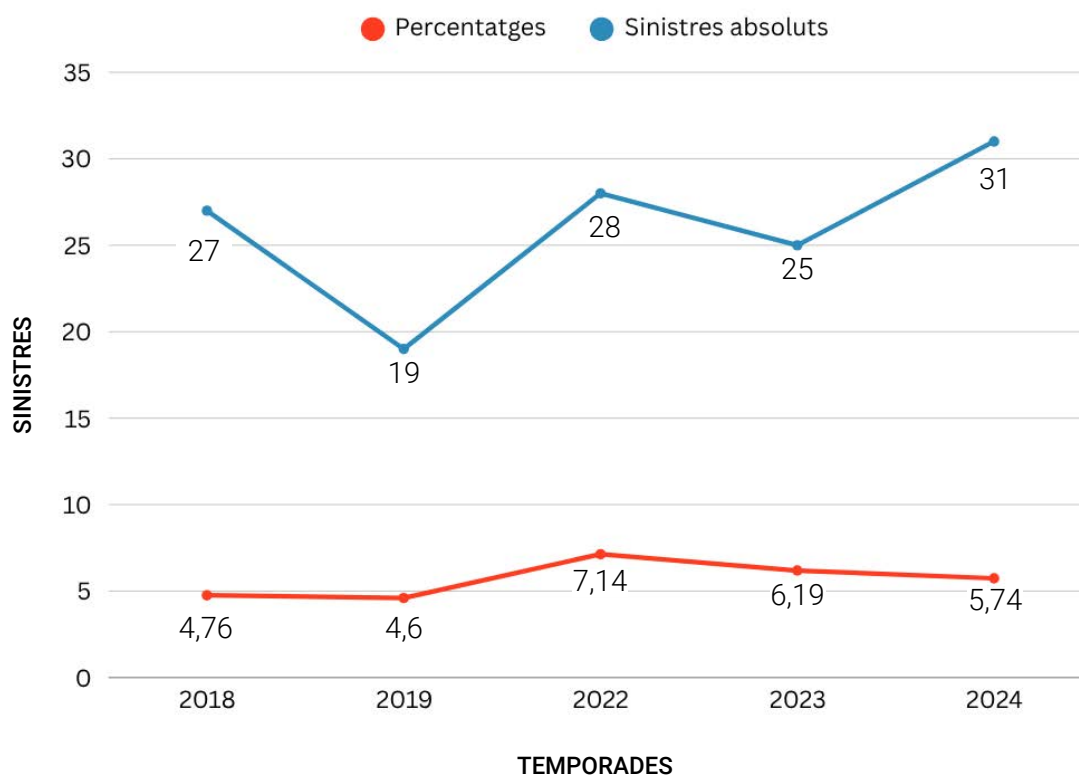
Figura 3: Evolució dels sinistres declarats en assaig.

D'aquests sinistres (n=540), en 31 casos es va declarar que la persona havia acabat caient a terra (5,7%), bé directament o despès de topar amb la pinya o el folre. En aquest cas, percentualment segueix una tendència a la baixa des de 2018, però en nombres absoluts el 2024 tanca amb el màxim de sinistres amb caiguda a terra.

En la Figura 4 podem observar els sinistres per caiguda a terra absoluts (en color blau) i els (en color carbassa).

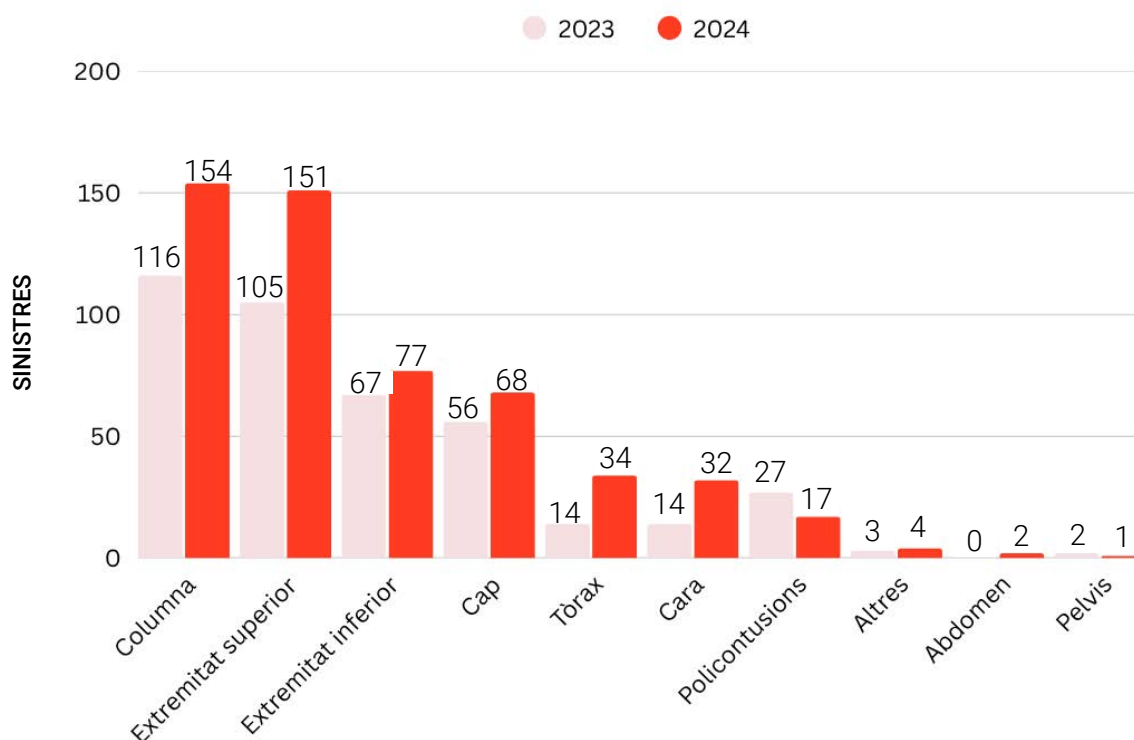
Figura 4: Evolució de sinistres declarats amb caiguda a terra (directa o indirecta).

3.3. Sinistres segons zones anatòmiques

Al 2024 hi ha hagut un augment respecte la temporada 2023 en les lesions ocasionades al cap, cara, columna, extremitat superior i tòrax, on les lesions de columna (n=154) són les que predominen.

Figura 5: Sinistres declarats al 2023 i 2024 classificats segons la zona anatòmica afectada.

3.4. Sinistres segons posició al castell

Si analitzem la distribució dels sinistres per posició al castell veurem els membres de la pinya son els qui han patit el major nombre de sinistres (220, que representen un 40,7% del total), seguit dels membres del tronc amb 199 (36,9%) i del pom de dalt amb 76 (14,1%). Respecte a la temporada 2023, cal destacar que els castellers i castelleres de tronc que han patit un sinistre augmenten en un 10,4%, sent el grup que ha patit un major increment.

Figura 6: Nombre de sinistres segons la posició al castell (any 2024).

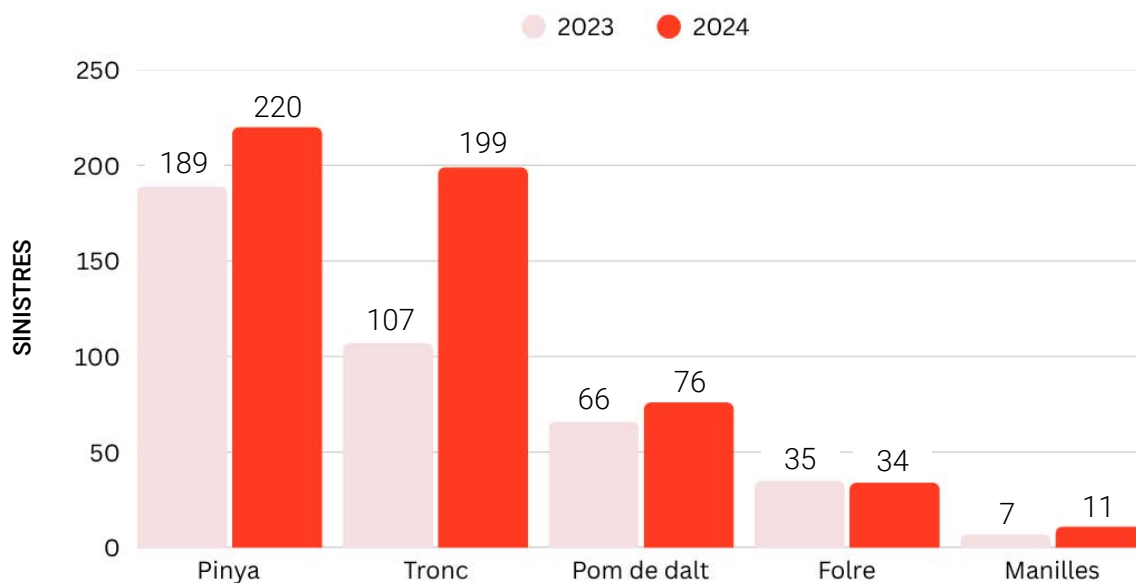
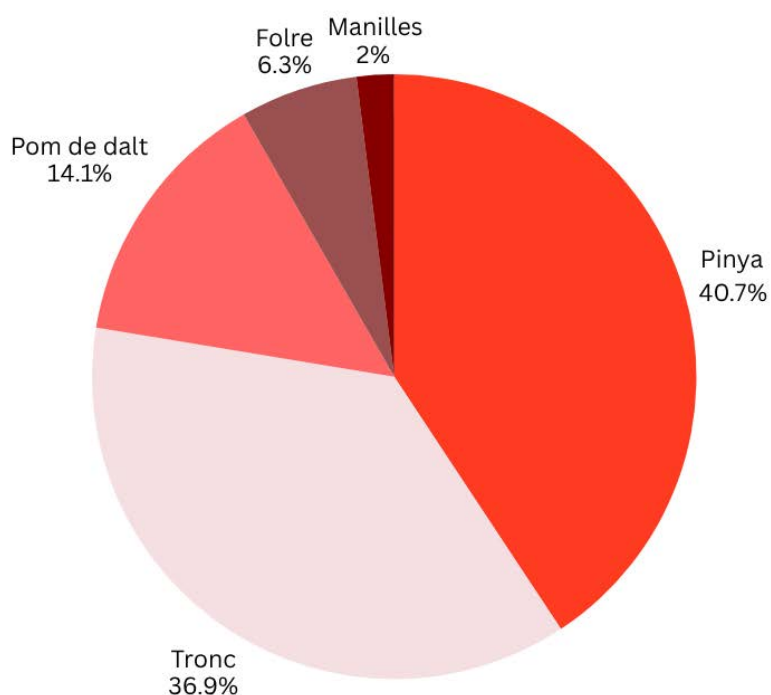

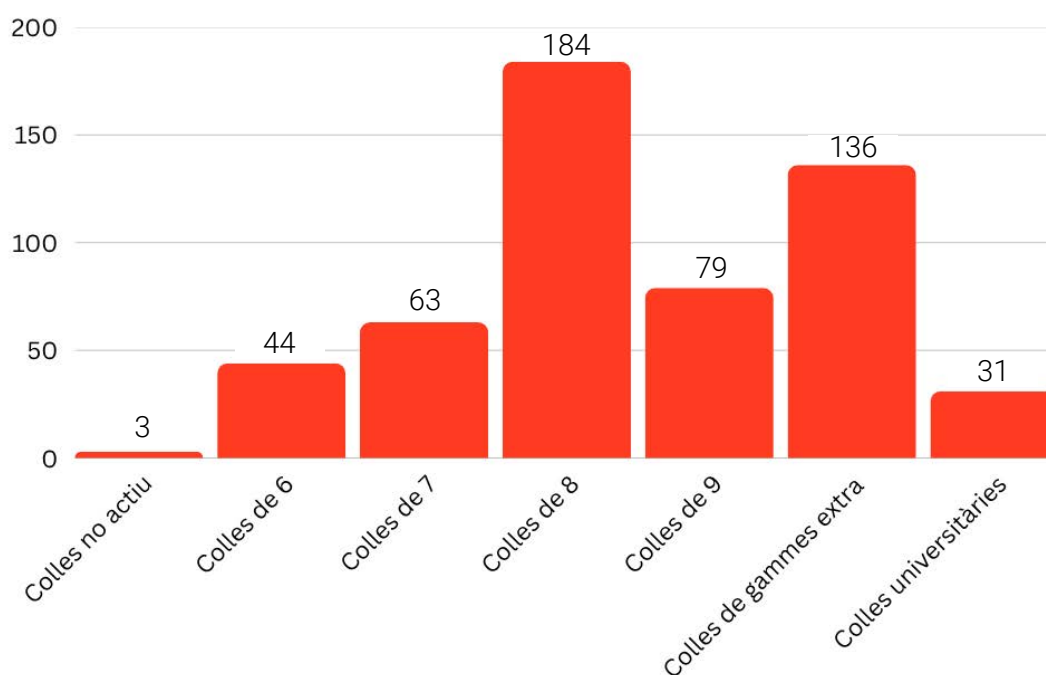
Figura 7: Percentatge de sinistres declarats segons posició al castell (any 2024).

3.5. Sinistres declarats segons nivell de colla

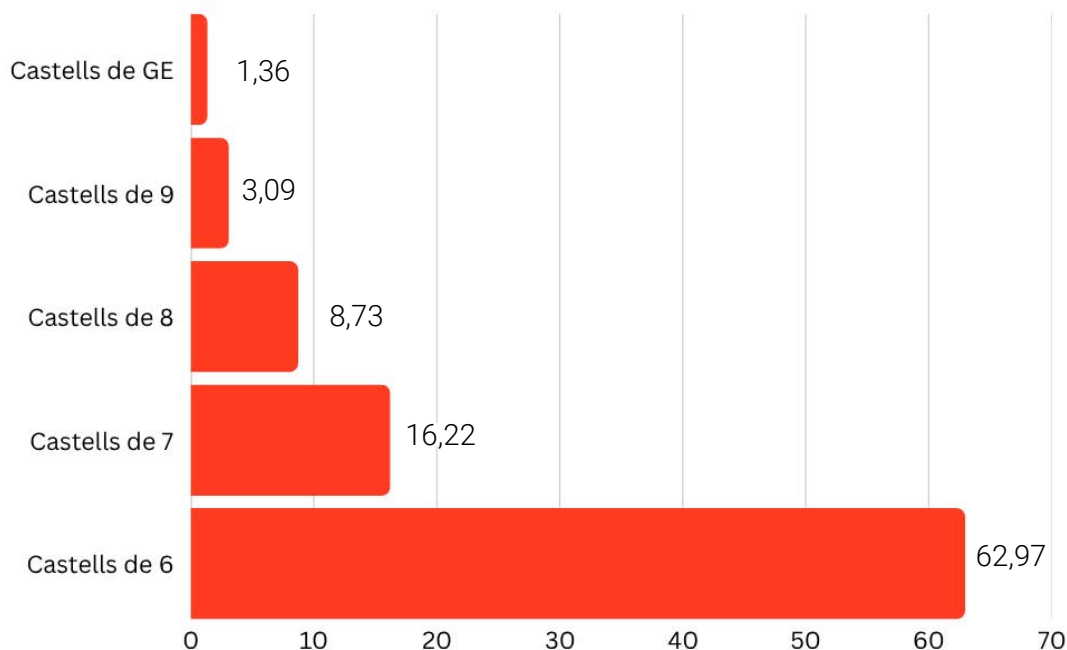
Si classifiquem el nombre de sinistres per nivell de colla podem observar que el nombre més gran de sinistres es concentra en el grup de les colles que han assolit castells de vuit (184), seguides de les colles que n'han assolit de gamma extra (136).

Figura 8: Distribució de sinistres declarats l'any 2024 segons nivell de colla (les colles universitàries es presenten com a un grup a banda).

Tanmateix, si ens centrem en el tipus de castell en funció de la seva dificultat/nombre de pisos i els sinistres que provoquen, veiem que a major dificultat de castell se'n necessiten menys per causar un sinistre (Figura 9).

Figura 9: Raó de castells intentats per sinistre declarat, classificada segons nivell de dificultat dels mateixos.

3.6. Lesions potencialment greus (LPG): definició.

Es consideren lesions potencialment greus (LPG) totes aquelles que, per les seves localitzacions anatòmiques, poden tenir un risc de deixar seqüeles a mig-larg termini a la persona lesionada. Es parla doncs, del risc inicial, tant si finalment es produeix la seqüela com si no. Parlem de LPG quan ens referim a:

- Fractures de vèrtebres (cervicals, dorsals i lumbar).
- Fractures de pelvis.
- Fractures facials, incloent maxil·lars i mandibulars.
- Traumatismes cranioencefàlics (amb o sense pèrdua de coneixement).
- Politraumatismes.
- Luxacions de vèrtebres (cervicals, dorsals i lumbar).
- Qualsevol lesió visceral (pulmó, fetge, melsa, etc.).

Tal i com es recull en l'apartat d'introducció del present informe,enguany s'han revisat individualment tots els sinistres declarats per tal que les dades siguin els més fiables possibles. Això s'ha fet contrastant la informació de la lesió que les persones encarregades de les colles registren a la intranet de la CCCC en el moment de declarar el sinistre, amb el diagnòstic principal dels informes emesos pels centres sanitaris on els castellers i castelleres lesionats han estat atesos.

Una vegada més, volem destacar la importància d'entrar la informació amb el màxim rigor possible (encara que pugui resultar una mica més feixuc per a les persones responsables de fer-ho). **Les dades de sinistralitat que s'extreuen son les que motiven nous estudis i propostes de millora, i ens ajuden a centrar l'atenció on realment és necessària.** Per poder-ne garantir el millor resultat, cal partir de la informació més fiable possible.

3.7. Evolució de les LPG respecte anys anteriors

La proporció de LPG respecte al total de sinistres declarats mostra una tendència a la baixa en els darrers anys (**Figura 10**). Tot i així, aquesta temporada 2024 s'han comptabilitzat un total de 63 LPG, 10 més que la temporada anterior. Així mateix, la raó de castells per LPG declarada ha baixat respecte 2023, el que vol dir que han calgut menys castells intentats per a produir una LPG (**Figura 11**), mentre que és força similar a la de 2022 (any, també de Concurs de Castells).

Figura 10: Percentatge de LPG en el total de sinistres.

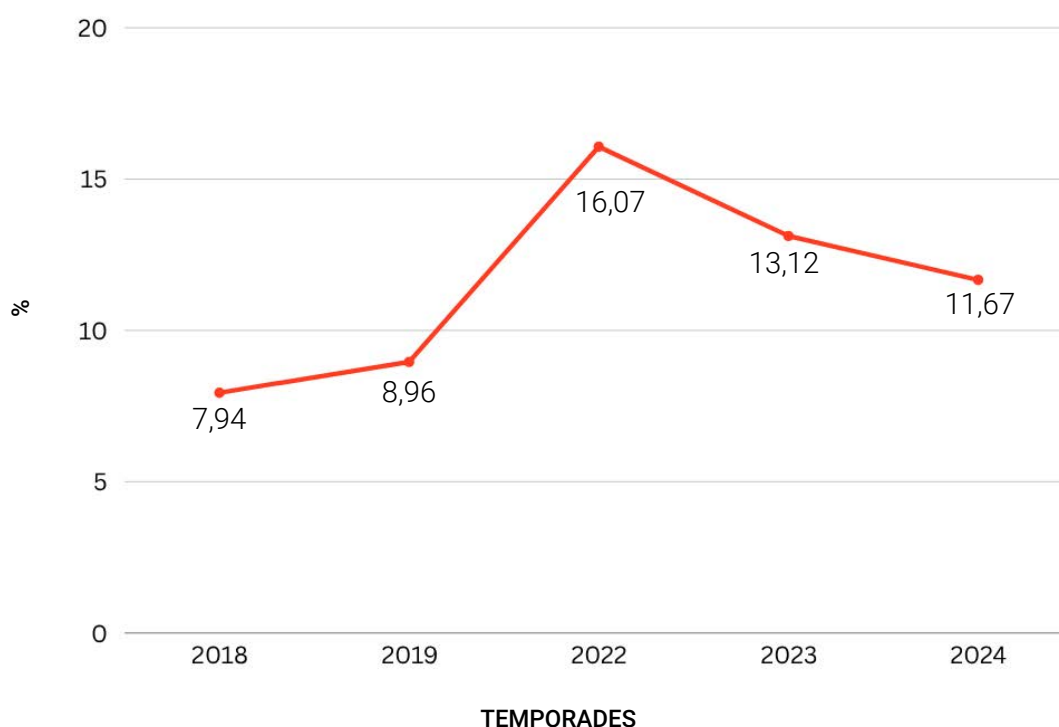
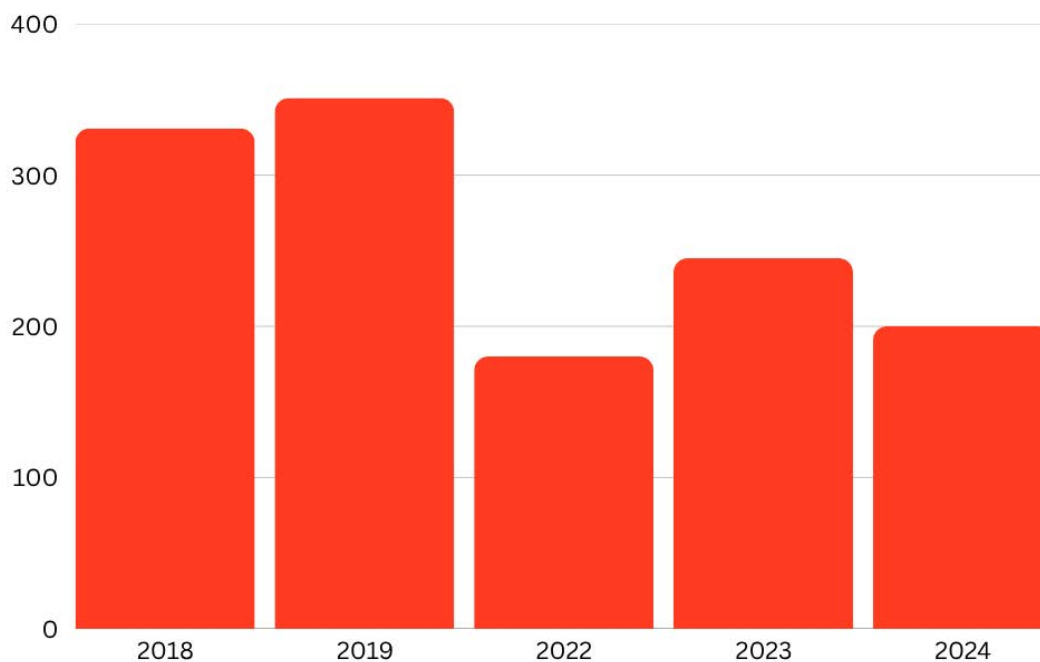

Figura 11: Evolució de la raó de castells intentats per LPG

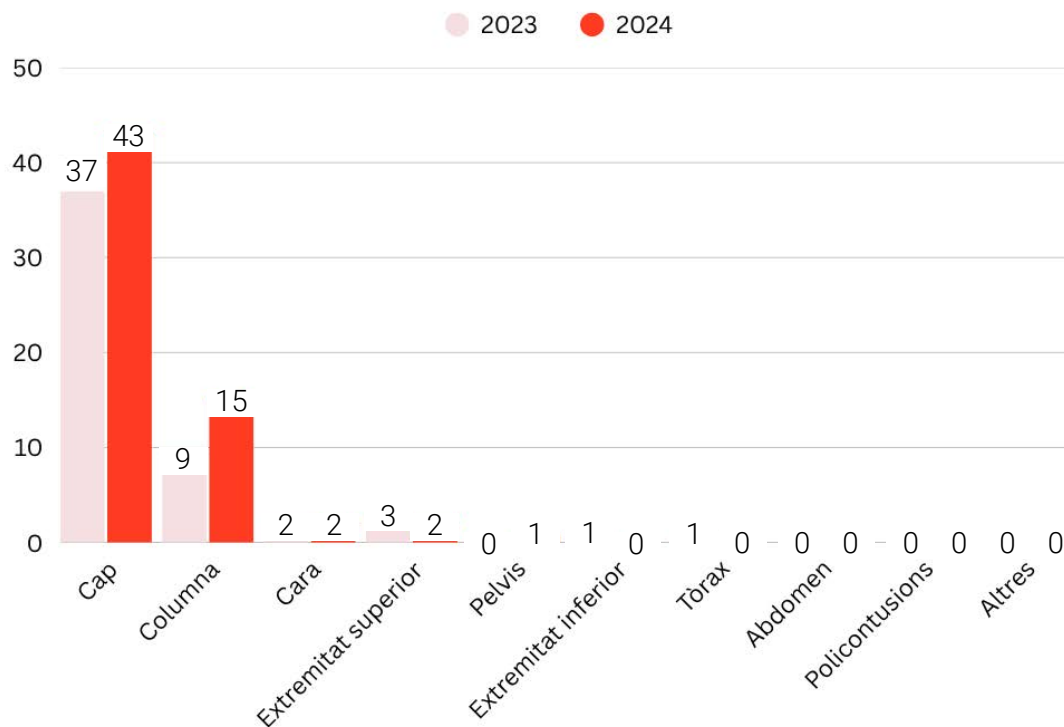

Si analitzem quan s'han produït les LPG, podem observar que 56 (88,8%) han tingut lloc durant una actuació o diada, mentre que només 7 (11,2%) s'han produït durant l'assaig.

3.8. LPG segons zona anatòmica

Si ens fixem en la localització d'aquestes LPG, es pot veure com el cap és la zona que concentra la majoria de LPG (43, 68,2%), seguit per la columna (15, 23,8%).

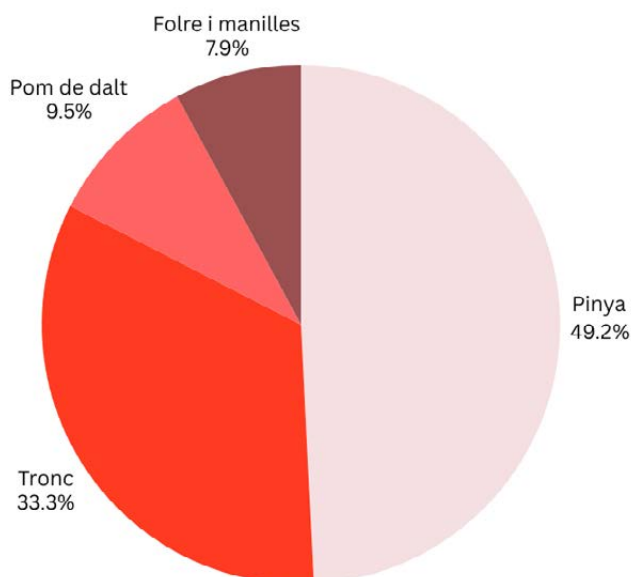
Figura 12: Distribució de les LPG en funció de la zona anatòmica (any 2023 i 2024).

3.9. LPG segons posició al castell

Distribuint les LPG segons les posicions que ocupen les persones que les han patit, veiem que el 49,2% és produïen en membres de la pinya, el 33,3% en membres del tronc, el 9,5% en membres del pom de dalt i el 7,9% en castellers i castelleres del folre o les manilles.

Figura 13: Nombre de LPG segons posició al castell (any 2024)

3.10. LPG segons el nivell de colla

Classificant les LPG segons el nivell de les colles veiem que hi ha una tendència ascendent, a diferència de les dades de sinistralitat global (en que els castells de 8 i de GE acumulen el major nombre de sinistres globals). En les Figures 14 i 15 es representa el nombres absolut i el percentatge de LPG segons els nivells de les colles tenint en compte el nivell dels castells assolits durant la temporada 2024 (i no el nivell de colles que s'estableix internament a la CCCC que computa els castells d'aquell nivell descarregats durant les últimes tres temporades):

Figura 14: Nombre de LPG segons nivell de colla (any 2024).

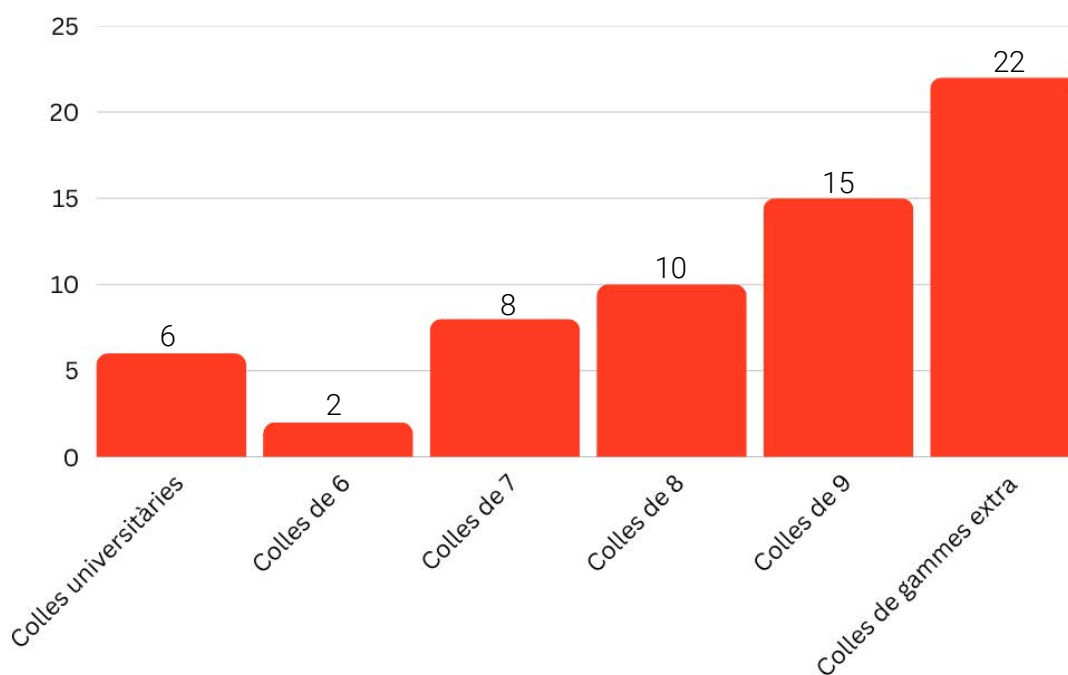
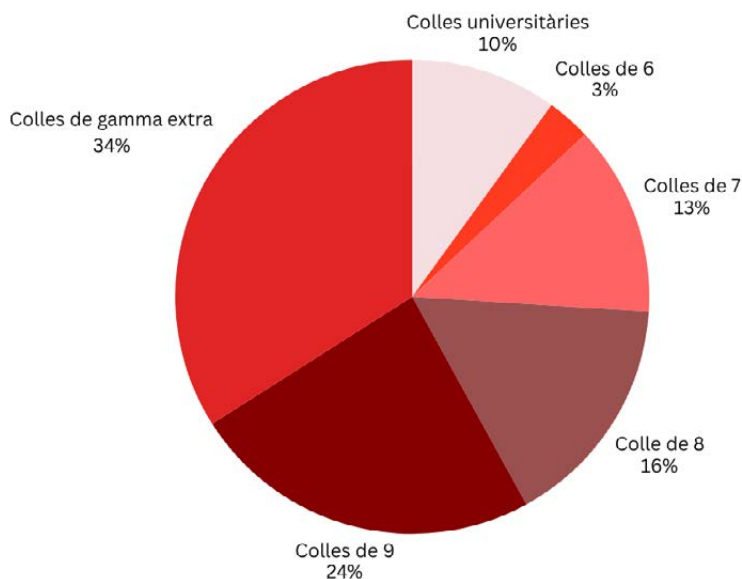
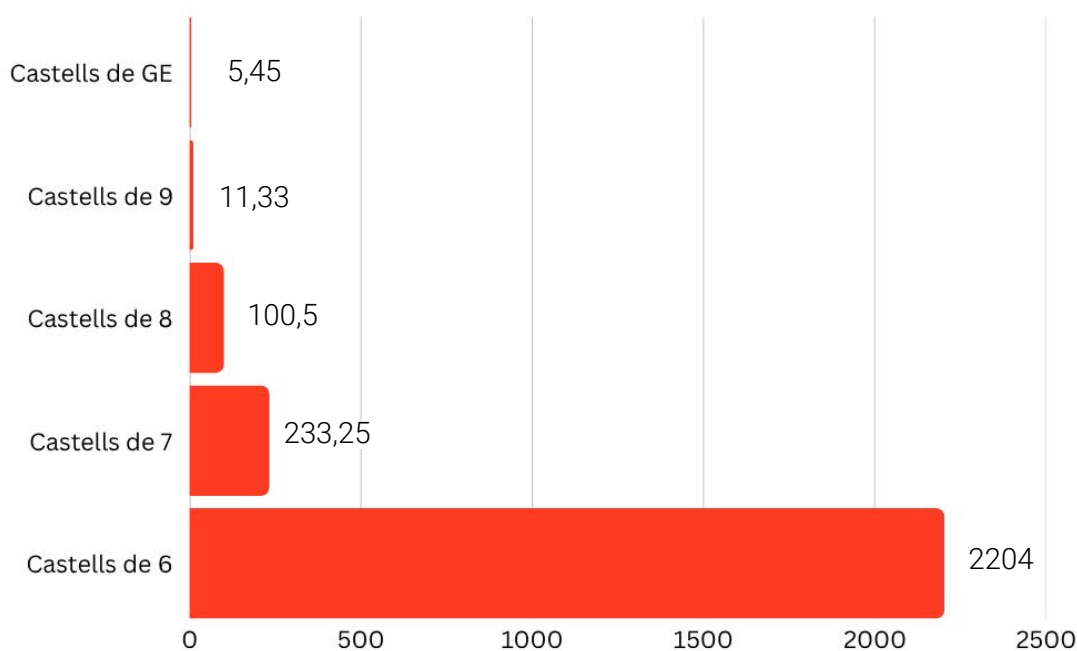

Figura 15: Percentatge de LPG segons nivell de colla (any 2024).

Si analitzem la raó de castells intentats per tal de que es produeixi una LPG, segons el nivell de castells, veiem com aquest nombre disminueix exponencialment a mesura que la dificultat augmenta. Així doncs, l'any 2024 es va produir una LPG per únicament 5,5 castells de GE intentats.

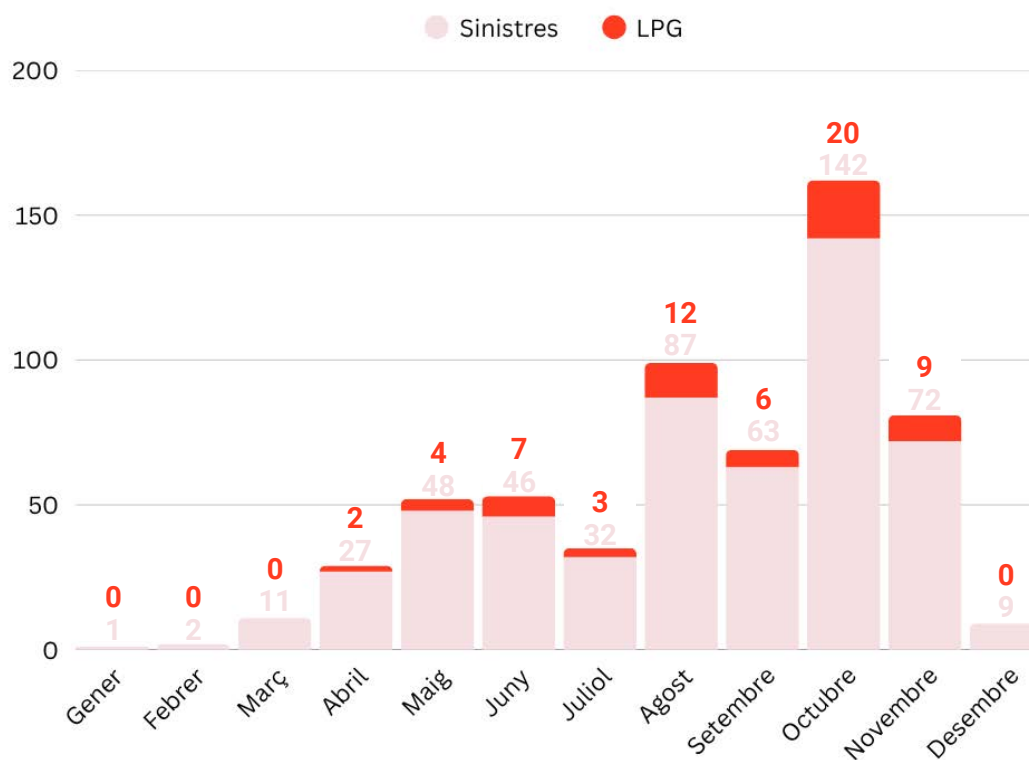
Figura 16: Raó de castells per LPG, classificat segons nivell de castell (any 2024).

3.11. Estacionalitat de la sinistralitat

La distribució de la sinistralitat de la temporada ens marca els mesos d'agost i octubre com els mesos amb major sinistralitat. Cal tenir present que l'octubre d'aquest 2024 va tenir lloc el Concurs de Castells de Tarragona.

Figura 17: Número absolut de sinistres i LPG segons mes de l'any en que s'han declarat (any 2024).

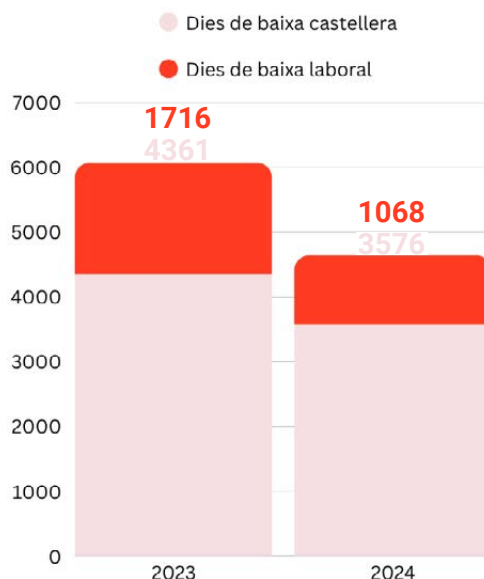

3.12. Dies de baixa per lesió castellera

Tot i l'increment de sinistres declarats, no s'ha registrat un increment en els dies de baixa castellera ni laboral, veient-se disminuïts en 785 i 648 dies totals respectivament respecte la temporada 2023.

Cal destacar que aquesta informació es registra de forma molt irregular i imprecisa per part de les colles. Per aquest motiu, les conclusions que se'n puguin s'han d'analitzar amb cautela.

Figura 18: Nombre absolut de dies acumulats de **baixa castellera** (en rosa) i **laboral** (en taronja) dels anys 2023 i 2024.

4. CONCLUSIONS

Tot i que, globalment, la sinistralitat castellera continua sent baixa (només al voltant d'un 3% dels castells cauen i les LPG son infreqüents), la temporada 2024 ha evidenciat un augment de la sinistralitat en relació a anys anteriors. En especial, s'ha objectivat un ascens del nombre total de sinistres i de lesions potencialment greus (LPG) respecte a 2023. Aquest increment es pot atribuir, en part, al context de ser any de Concurs, que generalment comporta una major exigència tècnica i més ambició per part de les colles.

Tot i així, també s'observa un empitjorament de diversos dels indicadors respecte al 2022 (any també de Concurs, però de represa) i, si bé és cert que alguns dels indicadors son força similars als de 2018, destaca l'increment en el percentatge de LPG fins i tot respecte a aquest any (any de Concurs previ a la pandèmia).

Tot i que la proporció de castells realitzats respecte temporades anteriors s'ha mantingut relativament estable, l'increment en el percentatge de castells caiguts (intents i carregats), així com el nombre de sinistres derivats (especialment durant les actuacions) evidencia la necessitat de revisar i reforçar els protocols de seguretat, tant en assajos com en actuacions. Cal destacar especialment l'augment de

sinistres amb caiguda a terra (directa o indirecta), sovint associats a una protecció insuficient per un mal dimensionament de la pinya, absència d'un adequat darrer cordó de seguretat (o cordó obert) o per voltar de forma insuficient o inadequada els castells nets durant els assajos.

Les LPG han augmentat en nombres absoluts respecte anys precedents, especialment en localitzacions anatòmiques crítiques com el cap i la columna vertebral. Això posa de manifest que les caigudes greus continuen essent una realitat que cal abordar de forma prioritària. També s'ha observat que els castells de major dificultat (GE i de 9) presenten una taxa proporcionalment més alta de LPG, tot i ser menys freqüents.

Un aspecte especialment rellevant de l'anàlisi de la sinistralitat del 2024 és la situació del pom de dalt, format majoritàriament per menors d'edat, i que constitueix la població més vulnerable dins l'activitat castellera. Aquest grup ha patit 76 sinistres (14,1% del total), xifra que es manté estable en relació a temporades anteriors, però que continua sent millorable pel col·lectiu que representa. A més, el 9,5% de les LPG han afectat membres del pom de dalt, fet que reforça la necessitat millorar les mesures de seguretat i prevenció específiques per a aquest grup de castellers i castelleres, especialment en relació a la protecció del cap (TCE) i les caigudes des de gran alçada. Vetllar per la seva seguretat ha de continuar essent una prioritat inqüestionable de les colles i de la CCCC.

La distribució de sinistres i de LPG segons la posició al castell (pinya, folre i manilles, tronc i pom de dalt) es manté relativament estable en comparació a temporades anteriors.

Com s'ha comentat anteriorment, aquesta temporada s'han contrastat els diagnòstics de tots els sinistres entrats pels responsables de les colles a la intranet de la CCCC amb els diagnòstics dels informes dels centres mèdics, amb l'objectiu de que les dades exposades s'ajustin el màxim possible a la realitat. Tot i això, és de vital importància esforçar-se per aconseguir la màxima veracitat de les dades que s'introdueixen, per poder fer-ne una correcta lectura i poder planificar les accions que s'han de prendre per tal que la nostra activitat castellera sigui el més segura possible.

Punts destacats de l'informe de caigudes i sinistralitat de la temporada 2024:

- Increment moderat del percentatge de castells caiguts: 3,5% (vs. 2,9% el 2023).
- 540 sinistres declarats, un increment de 136 casos respecte a la temporada anterior.
- Increment del 32,6% dels sinistres en assaig.
- 31 sinistres amb caiguda a terra, que és xifra més alta des del 2018.
- 63 lesions potencialment greus (LPG), 10 més que l'any anterior.
- Predomini de lesions a la columna i el cap.
- Castells de major dificultat (GE i de 9) presenten un major risc proporcional de LPG.
- El pom de dalt ha patit un 14,1% dels sinistres i 9,5% de les LPG, dades similars a temporades anteriors, però encara amb marge de millora.
- Els mesos amb més sinistres han estat agost i octubre, coincidint amb més activitat castellera i amb la celebració del Concurs de Castells.
- Malgrat l'augment de lesions, els dies de baixa han disminuït respecte el 2023, tot i les limitacions de registre.

Propostes de millora

1. Reforçar protocols de seguretat en assajos i actuacions, especialment en castells nets o de gran dificultat.
2. Fer formació específica als equips tècnics i de salut de les colles en prevenció de lesions i gestió de riscos, així com del correcte ús de les mesures de protecció passiva (terra atenuant, xarxa de seguretat, faixa, casc casteller, etc.).
3. Assegurar un correcte dimensionament de la pinya en actuacions i assajos (fins i tot quan es fa ús de la xarxa de seguretat). Treballar per a establir criteris clars per a aquest dimensionament segons el tipus de castell.
4. Garantir la presència efectiva del cordó de seguretat o cordó obert.
5. Incentivar un òptim assaig dels castells, sobretot els de màxima dificultat, abans de la seva realització a plaça.
6. Millorar la preparació física dels castellers i castelleres, especialment d'aquells que ocupen les posicions de major risc. Una bona estructura muscular pot evitar lesions tant musculars, òssies com tendinoses en cas de caiguda.
7. Incentivar pràctiques d'escalfament abans de la pràctica castellera, així com estiraments després de la mateixa. Això pot reduir molt les lesions sobretot musculars tant en cas de caiguda com per sobrecàrrega.
8. Millorar el registre de dades de sinistralitat per part de les colles, així com facilitar eines sistemàtiques i de fàcil ús per a fer-ho.
9. Detectar variacions de sinistralitat rellevants per tal de planificar accions personalitzades de seguiment i assessorament.
10. Promoure la realització d'estudis científics de qualitat i iniciatives d'innovació per a millorar la seguretat de la pràctica castellera.

castells

Colles Castelleres de Catalunya

www.castellscat.cat